21. yüzyılda bir sömürü ve kölelik cehennemi: Tersaneler

Geçtiğimiz yüzyıl işçi sınıfı adına buzun kırılıp yolun açıldığı bir yüzyıl olmuştur. İki emperyalist paylaşım savaşı ve yüzlerce yerel savaşlara tanık olan yüzyıl, Sosyalist Ekim devrimi ile sınıfsız sömürüsüz bir dünyanın kurulabileceğine de tanıklık etmiştir. Aynı yüzyıl emperyalizmin insanlık için nasıl bir tehlike olduğunu da göstermiştir. Tabii ki yüzyılın sonunda modern revizyonizmin çöküşünü, sosyalizmin çöküşü olarak görüp tarihin sonunu ilan edenleri de unutmamak gerekmektedir. Emperyalizmin krizlerini aşma ve egemenliğini devam ettirebilmek için giriştiği saldırıları ve bunun yansıması olan toplumsal değişimleri veri alarak, yeniden dünyanın keşfine çıkanların çığlıkları ise hala kulaklarımızda.

Türkiye'de son 40- 50 yılda kapitalizmin gelişmesi, işçi sınıfının nicel ve nitel olarak gelişmesini de sağlamıştır. İlk 20 yıl işçi sınıfının mücadelesinin yükseldiği ve belli bir düzenlilik izlediği yıllar olmuştur. 12 Eylül 1980'de yapılan askeri faşist darbe ile bu gelişim zorbalıkla dizginlenmiştir.

Son 25 yılında ise tamamen liberal politikaların altında ezilmiş tüm kazanımları bir bir elinde alınmıştır. Bugün işçilerin kitlesel örgütlenme araçları olan sendikalara baktığımızda bu ezilmişliğin boyutunu görmekteyiz. Peş peşe çıkan kölelik yasalarına ve özelleştirmelere karşı bir varlık gösterememesi de on yıllardır uygulanan liberal programların, işçileri kendi sorunlarına dahi yabancılaştırdığını göstermektedir. Bu alanda sendikal bürokrasinin uğursuz rolününün etkisi büyük olmuştur.

Dünya tersanelerinde genel durum;

Son yıllarda gemi inşa sektöründe gözle görülür bir artış var. Özellikle uluslararası kurallardaki değişimler ve filo yenileme ihtiyaçlarından dolayı yeni gemi inşa siparişlerinin yoğun olduğu dönem devam ediyor. Dünyanın 32 ülkesinde 289 tersaneye 171 milyon DWT'luk, 2925 adet yeni gemi siparişi verilmiş bulunuyor. Bu siparişlerde Güney Kore %40'lık pay alırken, ikinci sıradaki Japonya %33'lük, üçüncü sıradaki Çin ise %15'lik payın sahibi durumunda. Türk tersaneleri 500 bin DWT İle binde üç pay almakta ve 15. sırada bulunuyor.

Bu gelişmelere bir de Karadeniz ve Akdeniz'e kıyısı olan ülkelerin 5 bin

gemilik filolarını on yıl içerisinde yenilemeyi planladığı, artı dünyada kara para aklamanın bir yöntemi haline gelmiş olan yat sektörünün bugünkü durumundan daha ileri gideceği göz önüne alındığında pasta daha da büyüyecektir, iştah daha fazla kabaracaktır.

Bunlara ilaveten askeri alanda daha az mürettebatlı, hızlı botlara doğru bir yönelim olduğu gözlenmektedir. Tüm bunların ışığında önümüzdeki on yılda gemi inşası yapan tersanelerde önemli bir iş yoğunluğu olacağı ve yeni gemi inşa tersanelerine ihtiyaç duyulacağı görülmektedir. Burjuva basına tersane patronları tarafından yapılan açıklamaya göre "önümüzdeki beş yıllık dönemde tüm kapasitesini doldurmuş olan gemi inşa sanayi, artık kabuğuna sığmıyor"

Yukarıdaki tabloya baktığımızda tersanelerin Uzakdoğu'ya doğru kaydığını görmekteyiz. Bunun nedenlerine gelince gemi fiyatları arasındaki uçurumdur. Avrupa bir yana Çin ile Türkiye arasında büyük farklar bulunmaktadır. Çin'de 1000 DWT'nin birim fiyatı bir milyon dolar civarındadır, Türkiye'de ise bu rakam üç milyon dolardır. Bu tablo ve bu ülkelerin tersane alanlarına yapmış oldukları yeni yatırımlar bu alanın daha hızlı bir şekilde Uzakdoğu ülkelerine kayacağını göstermektedir.

Denizcilik sektörünün özelliğinden kaynaklı risklerinden dolayı, inşa edilen tüm gemilerin belli bir standardı yakalama mecburiyeti vardır. Bu alanın hammaddelerinin belli tekellerin elinde olduğundan, bunların fiyatlarının tüm dünyada hemen hemen aynı olduğunu belirtmek gerekmektedir. Tabi ki bazı ülkelerin bu alana dönük sübvansiyonları olması, o ülkelerin, diğerleriyle rekabet şanslarını artırıyor. Ama tüm bunlar bu açının kapatılmasını olanaklı kılacak veriler değildir. Bu farkın en büyük nedeni, işçi ücretlerindeki ülkeler arası farktır, kısacası yoğun işçi sömürüsüdür.

Dünya yeni gemi inşa sektörünün, yaklaşık olarak yıllık 350 milyar dolarlık cirosu vardır. Bu rakam tamir, yat ve bot yapımını kapsamıyor. Bunları da hesaba kattığımızda 400 milyar doların üzerinde bir ciro ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'nin hızla bu sektörde payını arttırmasında ise coğrafi konumunun yanı sıra, Uzakdoğu'daki tersanelerin doluluğu rol oynamaktadır.

Türk tersanelerinde durum;

Kamu tersanelerinde Dz. K.K. Pendik tersanesi askeri amaçlı küçük tekneler, botlar ve mayın tarama gemileri inşa ediyor. Ayrıca kuru havuzunda bazen özel sektör gemileri havuzlanmakta. Türk tersanelerinin en büyüğü ve en iyi teknolojik yatırımı olan bir tersanedir. 300 metreye kadar gemilerin havuzlanabileceği bir kuru havuzu olmasına rağmen, hemen hemen sıradan bir iki tersanede yapılacak küçük çapta işlerle meşgul olmaktadır. Bu tesisin '99 Marmara depremi sonrasında Dz.K.K.'na devredilmesi, bunun peşinden

Gölcük tersanesinin buraya taşınması ile üretimi tamamen askeri alanın ihtiyaçlarına dönük hale gelmiştir.

Özel sektör tersane sahipleri ve yöneticileri bu tersanenin kendilerine açılmadığını dev bir tesisin atıl bir şekilde durduğunu ısrarla vurgulamaktadır. Bu da Türk burjuvazisinin tipik karakteri olarak karşımıza çıkmaktadır. Onlar devlet eliyle palazlanmayı istemektedirler. Yapacakları yatırımın devlet tarafından finanse edilmesini, kamu olanaklarının kendilerine peşkeş çekilmesini istemektedirler.

Son yıllarda kamu yatırımlarının bir bir emperyalist tekeller ve onların yerli işbirlikçilerine nasıl peşkeş çekildiğini hepimiz gördük, görüyoruz. Uygulamalara baktığımızda, bugüne kadar bu türden isteklerinin hep yerine getirildiğine tanık olmaktayız. Hepimiz hatırlarız, hortumcular ve dolandırıcılardan oluşan aile fotoğrafıyla övünen emperyalizmin ve işbirlikçi tekelci burjuvazinin has hizmetkarı Süleyman Demirel, SEKA arazisini Ford firmasına peşkeş çektiği dönemde " köşkün arazisini bile veririm" sözünü. Yani sermayenin isteklerinin kayıtsız şartsız karşılanacağının yeni bir örneğini daha görmüştük. Bu gidişle önümüzdeki dönemde de daha büyük peşkeşlere tanık olacağız.

Yine Dz. K.K İzmir Alaybey tersanesi de askeri amaçlı küçük teknelerin bakım ve onarımını yapıyor. Haliç'te bulunan Camialtı ve Taşkızak tersaneleri tasfiye edilmiş biçimde duruyor. Haliç tersanesinde ise şehir hatları vapurlarının bakımı yapılmaktadır.

Büyük çoğunluğu Tuzla'da yerleşik özel sektör tersaneleri son 20 yılın en yüksek sipariş hacmine ulaşmış durumdalar. Kapasite kullanımının sınır seviyesinde olduğu gemi patronları tarafından dile getiriyor.

Çoğunlukla 8 bin DWT'a kadar kimyasal madde taşıyan tankerler üretiliyor. Mega yat ve küçük tekne inşaatları birkaç tersanede yapılıyor. Şu an için ulaştıkları maksimum kapasiteli gemi 25 bin DWT' dır. Kapasite artırımına giden 4 tersanede 35 DWT'a kadar büyüklükte gemi yapılabimlesi hedefleniyor.

Bunun yanında mega yat yapımında son yıllarda dünyada belli bir marka edinilmiş durumda. Yukarıda da değinmiştik, mega yat kara para aklamanın dünyada yeni yöntemlerinden biri durumunda. Bu da bu sektörün her geçen gün biraz daha gelişeceğinin işareti. Ayrıca ucuz iş gücü, yat yapımcılarının gözünü Türkiye'ye dönmesinin en önemli nedenidir. Ucuz işgücünün Avrupa ile karşılaştırılmasında ortaya çıkan rakamlar bize tabloyu göstermektedir. Hollanda'da bir mega yat 30-35 milyon dolara malolurken, aynı yat Türkiye'de 15-20 milyon dolara malolmaktadır. Bu tablo bize şunu göstermektedir. Aynı malzemeler, aynı teknoloji, hemen hemen aynı işçilik kullanılarak ortaya çıkan bu metada, iki ayrı ülkede bu kadar fiyat farkına yol açması, ancak bir ülkedeki işgücünün yoğun sömürüsüyle ile açıkla-

nabilir.

Diğer gelişen ve gelişme gösterecek bir alan ise, askeri alanda kullanılan botlardır. Şu anda bu sektöre dönük bir tersane çalışma yürütmekte. Bu alanda tüm dünyada on yıl içinde 7000 civarında bota ihtiyaç olduğu tahmin edilmektedir. Şu anda bot yapımında dünya lideri olduğunu herkese kabul ettirmiş olan Türkiye Tersane kapitalistleri, pastanın büyük bir dilimini almaya hazırlanıyorlar. Tabi burada yine ucuz işgücü faktörü ön plana çıkmaktadır.

Türk tersaneleri bugün için 1.5 milyar doları yeni inşadan, bir milyar doları da tamirden olmak üzere yıllık toplam 2.5 milyar dolarlık ciro yapmaktadır. Yeni tersane alanlarının inşası, artı biriken iş deneyimi bu miktarın yakın zamanda daha çok artacağının göstergesidir. Tersane kapitalistlerinin bir–iki yıllık hedefi dört milyar dolardır.

Özel sektör tersanelerinin kapasite artırımı ve daha büyük tonajlı gemi yapabilmek hedefli yeni yer arayışları gündemde.

Yeni yatırım alanları ise, tamamen siyasal çıkar hesaplarına göre yapılmaktadır. Ordu/Ünye'de denizi doldurarak yapılan tersane denizin yükselmesiyle tamamen harap olmuş ve kullanılamaz hale gelmiştir. Mersin Taşucu'nda planlanan tersane inşa alanı tarihi ve yeşil bir alanın tahrip edilmesine yol açacaktır. Diğer yandan Yalova/Hersek deltası bölgesinde inşa edilmesi planlanan tersanenin belli sorunlara yol açacağı şimdiden görülmektedir. Bu tersane alanı ile ilgili olarak Ziraat Mühendisleri Odası'nın raporundan bir alıntı yapmak istiyoruz;

" Odamız, örnek alan olarak Yalova ili, Altınova ilçesinde yapımı planlanan "Gemi Yapım Tersanesi"nin yerini incelemiş ve ilçedeki ilgililerin görüşlerini değerlendirmiştir. Uzmanlarımızın yerinde yaptıkları inceleme sonuçlarına göre, tersanenin 7,5 km. kıyı bandını kapsayacağı ve bu hat boyunca denizde 300-500 m. kadar dolgu yapılması gerekeceği anlaşılmıştır. Tersanenin kara bölümünün ise, kullanımına uygunluk sınıfı IIw (mühendislikte toprak sınıflandırma simgesi) olan değerli ova topraklarıyla kaplı olduğu saptanmıştır.

Bilindiği üzere Yalova, bitkisel üretime olağanüstü elverişli ikliminin yanı sıra, köklü tarımsal üretim birikimine ve geleneğine, verimli topraklara ve kaliteli sulara sahip bir ilimizdir. Ürünlerin pazara ulaştırılması yönünden ise, bu ilimizin İstanbul-İzmit-Bursa üçgeninin ortasındaki seçkin yerine dikkat çekmek isteriz.

Altınova ilçesi, adı gibi altın değerinde toprakları olan, Yalova geneline göre daha geniş ovalara ve bol su kaynaklarına sahip, tarıma bağlı nüfusu daha yüksek bir yerleşim yeridir. Örneğin ilçede meyvelik alanlar, 16 000 dekarı aşan yüzölçümü ile, il meyveliklerinin % 26'sını oluşturur. Bu meyveler arasında kivi, bodur elma, şeftali, erik, ve kiraz öne çıkmakta ve yaygınlaşmaktadır. Ayrıca ve bu alanlarda son derece ileri tarım teknikleri

uygulanmaktadır. Süs bitkilerine ve sebzeciliğe yönelik seracılığın da hızla geliştiği yöre; Hersek gölü başta olmak üzere lagünleri, kıyı çizgisi ve sığ sulardaki eşsiz canlı zenginlikleri dolayısıyla doğal zenginlikler yönünden özel önem taşımaktadır.

Tersane yapımı, gerektirdiği alt yapı ve yan sanayi ile birlikte, bu eşsiz zenginliğin sonsuza değin yok olmasına yol açacaktır. Oysa yörede, verimli tarım topraklarının kaybına neden olmaksızın, söz konusu sektörümüzü geliştirici önemli bir potansiyel vardır. Bir takım siyasal hesapların ve çıkar bölüşümü olasılıklarının, planlanan alanın seçiminde rol oynadığına inanmak istemiyoruz..." (ZMO 27 09 2004 sayı:1236 ek: basın açıklaması)

Bu alana ilişkin, daha fazla kâr hırsıyla kuduran tersane patronlarının bakışı ise; "Yalova'da 10 tane tersane daha kursak bu 20 gemi anlamına geliyor bir yılda. Bu 20 gemiden daha önemlisi ise Yalova'nın Tuzla'daki kapasitemizi ikiye katlama imkanı sunması. Tuzla'daki kızakta kalma süresini azaltırsak, bloklarımızı Yalova'da hazırlar burada birleştirirsek burada 6-7 ayda denize inen gemi o zaman dört ayda inecek." (Akşam Gazetesi) Dolayısıyla kapasite ikiye katlanacak, kârlar ikiye katlanacak.

Burada burjuvazinin pis, yağmacı, doğayı tahrip edici, yıkıcı ve sömürücü mantığı ile, doğayı koruyucu ve olaya kâr mantığıyla bakmayan diğer bir bakışı karşı karşıya koyduk.

Bu alanların dışında; Erdek tekne inşa alanı, Samsun gemi inşa sanayi bölgesi, Trabzon Çamburnu tersane tevsi projesi, Kilimli gemi söküm bölgesi, Bodrum, Milas-Ören yat inşa ve bakım onarım alanı, Fethiye yat inşa ve çekek alanı projesi, Adana-Kurtpınar tersane projesi, Karasu tersane projesi, Çatlıdere tersane projesi, Rize tersane alanı.

Bu projelerle hedeflenense yaklaşık olarak 1.100.000 DWT'luk yeni gemi inşa alanı açmaktır. Buda mevcut tersanelerin modernizasyonu ile birlikte 2 milyon DWT'luk bir üretim kapasitesine ulaşmak anlamına geliyor.

Tersanelerde çalışma koşulları;

Herşeyden önce gemi inşa sektöründeki çalışmanın çok ağır olması, çok uzun saatler boyunca süren çalışma sonucu işi daha da katlanılamaz hale getirmektedir. Türk iş hukuku mevzuatında gemi söküm işi ağır sanayi kapsamında olmasına rağmen, en az bu iş kadar ağır bir iş olan gemi inşa, bakım-onarım işi ağır sanayi kapsamında değildir. Bırakalım ağır sanayi kapsamında olmasını, sanki çok sıradan bir işmiş gibi, işçiler mekanik bir aletmiş gibi, o çok kötü hava ve ortam şartlarında çalışanların normal mesailerinden sonra fazla mesaiye kalmak zorunda bırakılması iş kazalarının artmasına davetiye çıkarmaktadır.

Bir başka unsur da, ne tersane tarafından ve ne de taşeron tarafından iş emniyet araçlarının işçilere verilmemesi, iş emniyetiyle ilgili eğitimin ve-

rilmemesidir. Bu da işin bir an önce ve en ucuz şekilde yapılması eğiliminden kaynaklanmaktadır. Düşünün bir, iskelede raspa kompresörü çalıştıran bir işçiye dahi emniyet kemeri verilmemekte, üzerinde bulunduğu iskelenin parçaları oynamaktadır. Böyle bir olayda bir işçi aşağıya düşerek ensesine batan kama demir nedeniyle hayatını kaybetmiş ve şimdiye kadar yakınları patrondan bir kuruş bile alamamıştır. Ücretli köleliğin en acımasız, en vahşi halidir bu.

Yukarıdaki arabaşlığa öngirişten sonra bu bölümde tersanelerin çalışma koşullarını, tüm bunların ışığında örgütlenmenin önündeki engeller olarak işçilere nasıl döndüğünü açıklamaya çalışacağız.

Tersanelerde üretim aşaması şu ana başlıklarda yapılmaktadır.

1-Yönetici personel, imalat içinde ve iş takibindeki teknik personel

2- Montaj

3- Kaynak

4- Taşlama

5- Raspa boya

6- Donatım (elektrik, elektronik, boru, yaşam mahallinin donatımı)

*Birinci madde kapsamında çalışanlar daha çok tersanenin kadrolu çalışanlarıdır. Bunlar tersane müdüründen imalat mühendislerine, yangıncıdan, depocuya ve kimi tersanelerde güvenlik personeline kadar uzanan bir şema içinde yer alırlar. Belli kısım dışında çoğunluğu teknik elemandır. Üretim içinde (fiili üretim) yer alanlar imalat ve proje mühendisleri, CNC, pres ve sac fırınlama tesislerinde çalışan, ayrıca vinç operatörü olarak direk üretim içinde yer alanlardır. Diğerleri ise depolama, muhasebe, satın alma gibi alanlarda görev yapmaktadır. Genel olarak bu çalışanların iş güvenliği var diyebiliriz. Ama bunların iş güvenliği de tırnak içindedir. Toplamda tuttukları rakam ise yüzde 5-10 arasındadır. Tersanelerde sendikalı olan işçileri bu çalışanlar oluşturmaktadır.

*İkinci maddede yeralan işçiler bir anlamıyla parçaları biraraya getirerek dev gemileri inşa edenlerdir. Burada çalışma bir usta ve onun yardımcısı olmak üzere iki kişilik ekipler tarafından yapılmaktadır. Tabii ki parçaların büyüklüklerine ve işin gereklerine göre bu sayı artmaktadır. Montajda çalışan işçilerin yüzde yüzü taşeron elemanıdır. İş cinayetlerine genel olarak bu bölümde çalışan işçiler maruz kalmaktadır. Ellerine ve yüzlerine baktığımızda bu işçilerin her demiri düzeltme uğraşısının yüzlerinde bir çizgiye yolaçtığını görürüz.

Bu işçilerin taşeron işçisi olduğunu söylemiştik. Bu taşeronluk öylesine geniş ve yayılmış durumdaki, bir geminin ana gövdesinin inşasında onlarca taşeron bulunmakta. Bu da işçilerin parçalanmışlık tablosunu göstermektedir. Gemi inşasında montaj ana iş diyebileceğimiz bir iştir.

*Üçüncü maddede yer alan kaynak işçileri, montaj işçilerinin biraraya

getirdiği parçaları birleştiren işçilerdir. Kaynak işçileri de yüzde yüz oranında taşeron elemanıdır. Bunlar montaj yapan taşerona bağlı olduğu gibi, ayrı taşeron elemanları da olabilir.

Kaynakçıların iş koşulları montaja göre görece daha kolay gözükmektedir. Ama işin önemi ve kullanılan malzemenin kimyasal içerikleri ele alındığında yıpranmanın daha ağır sonuçlarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Birincisi, aynı pozisyonda kolların belli bir hareketsizlikle durması, bunun damar kaslarına yaptığı sıkıştırmalar ve genel olarak omuriliğe uygulamış olduğu baskı söz konusudur. İkincisi çok dar alanda saatlerce süren kaynak havada bulunan oksijeni tüketmekte ve zehirlenmelere yol açmaktadır. Zehirlenmeyle ilgili genel tedbirlerin alındığı söylenmekte, ama bunun uygulanması için kaynakçıya yardım yapılmamaktadır. Diğer yandan uzun süreli ulturaviole ışınlarına maruz kaldıklarından cinsel iktidarsızlığa varan rahatsızlıklar baş göstermektedir. Bunun için tersanelerin kaynakçılara tavsiyesi; deri giysiler, önlükler giymeleri yönündedir. Bunu karşılamayı ise hiçbir zaman düşünmemektedir. Bu şartlarda bir de yaptıkları işin çok önemli olmasından dolayı, yoğun dikkat göstermeleri zorunlu olduğu için aşırı yıpranmanın sonuçları ortaya çıkmaktadır. Genelde çalışma saatlerinin 10 saat olduğunu düşünürsek, yaklaşık olarak bir gün içinde altı saate yakın kaynak yapmak zorundadırlar. Bu da altı saat yoğun bir ilgiyle elektrotu takip etmesi demektir.

Tüm bunları bir araya getirdiğimizde, gemi inşa sektöründe kaynakçıların çok yönlü bir yıpranma içinde olduğunu, buna karşın hiçbir önlemin alınmadığını belirtebiliriz.

*Dördüncü maddede yer alan taşlama işçilerinin durumuna gelince. Bu işçiler de genelde ayrı taşeron işçisidir. Aslında bunlara taşeron demek de doğru değildir. Daha çok işçi simsarları denebilecek bir yapılanmadır. Burada işleyiş, bir işçi bir yerde çalışmaya başlar, biraz işi öğrenince bir de çevre edinince bir iş alır. Burada duruma göre beş ila yirmi kişi arasında taşlamacı çalışır. Bu simsarlar da işçi sayısına göre yevmiyeden komisyon alır. Yani bunlar işçilerin sırtındaki son kenelerdir.

Taşlama işçileri tüm günlerini toz bulutunun içinde geçirirler. Daracık yerlerde yatarak ve hareketsiz olarak saniyede 2800 devirle dönen motorlarla kaynakların çapaklarını temizlemek zorundadırlar. Sürekli çalışan motor yüzünden vücut daima bir titreşim içindedir. Buna bir de sürekli gürültü eklenince, çalışma koşulları ve yansımalarını düşünmek çok zor olmasa gerek. Ama taşçılar ne çekerse gözlerinden çeker. Hemen her gün gözlerine çapak kaçtığını söylemenin abartı olduğunu sanmıyoruz. Bir de göz gibi bu en hassas organın kasap doktorlar ve ilkel yöntemlerle temizlendiğini düşününce tablonun ne olduğu ortaya çıkmaktadır.

İş yapılanmasında en dağınık çalışanların taşlamacılar olduğunu söylemek

gerekir. Onlar taşeronun taşeronunun taşeronuna... çalışmaktadır.

*Beşinci maddede yer alan raspa boya işçileri ise daha çok kimyasal maddelerle karşı karşıya kalan işçilerdir. Çalışırken genel koruyucu malzemeler kullanıldığı var sayılsa bile bunun pratik iş örgütlenmesi ve işin yapılma aşamasındaki durumundan dolayı mümkün olmadığını belirtmeliyiz. Hemen her gemide ayrı raspa boya taşeronu bulunmaktadır. Bu da yine örgütlenmenin dağınıklığı ortaya çıkarmaktadır. Genel olarak boya ile yapılan temaslarda belli kalıcı rahatsızlıkların ortaya çıkacağı kesindir. Asıl iş olan kumlamayla ise tersanede çalışan tüm işçiler zehirlenmekte ve kronik akciğer hastalıkların altyapısı oluşturulmaktadır.

Kumlama herhangi bir malzemenin yüzeyinin pas, kir, eski boya vs. nesnelerden temizlenmesi amacıyla partikül büyüklüklerine göre yüksek basınçlı hava yardımıyla yapılan temizlik işlemidir. Bu işlemde kullanılan kuma grit denmektedir. Bu işlem Avrupa ve Amerika'da özel vantuzlu tutunma imkanı olan yüzer bir platform üzerine monte edilmiş sistemle yapılmaktadır. Bu sistem tabi ki pahalıdır. Onun için de tersanelerde böyle bir yöntem "lüks" görünmektedir. Patronlar için işçi, çevre ve deniz sağlığının hiç ama hiçbir önemi yoktur. Böyle açık ortamda yapılan kumlama, kum taneciklerinin parçalanarak havaya karışmasına ve bu havayı soluyan başta işçiler olmak üzere tüm canlıların zehirlenmesine yol açmaktadır.

*Altıncı maddede yer alan donatım işçileri, daha çok teknik işler yapmakta ve diğer işçilerle karşılaştırıldığında daha kalifiye bir işçi karşımıza çıkmaktadır. Donatım geminin iskeletinin dışında yapılan tüm işlerdir. Bu makine, elektrik, elektronik, boru, yaşam alanlarının dizaynıdır. Burada çalışan işçiler her yapılan işe göre ayrı taşeron firmasında çalışmaktadırlar. Bu da örgütlülüğü parçalayan diğer bir etkendir. Donatıma giren bir gemide onlarca taşeron firma çalışmaktadır. Donatım daha kalifiye işçi gereksinimi olan bir iş olduğundan işçi sirkülasyonunun daha az olduğu bir alan diyebiliriz. Ama bu, iş alınan geminin bitmesiyle sınırlı gözükmektedir.

Şimdide tersanelerde işlerin yapılması sırasında işçi ve çevre sağlığı ne anlam ifade eder ona bakmak istiyoruz.

Şunu belirtmekte yarar var. İnsan bedeni pek çok tehlikeye/zarara karşı korumaya yardımcı olan doğal koruma sistemine sahiptir. Bu koruma sistemleri, yaralandığında ya da hastalandığında vücudun kendini iyileştirmesine/onarmasına da yardımcı olur. Bununla birlikte, işyerlerinde ve genel ortamlarda maruz kalabileceğiniz bakterilerden, virüslerden, kimyasallardan, tozdan, gaz ve buharlardan, gürültüden, aşırı ısı düzeylerinden (soğuk ya da sıcak), iş süreçlerinden kaynaklanan ve vücudunuzun koruma sistemlerini çökertebilecek / zayıflatabilecek tehlikeler vardır.

İşyerlerinde olabilecek yaygın tehlikeler gelince;

1) Sıvılardan, katı maddelerden, tozlardan, dumandan, buhardan, gazlar-

dan, kaynaklanan kimyasal tehlikeler;

2) Gürültü, titreşim, koruyucusuz makineler, yetersiz aydınlatma, radyasyon, aşırı ısı (soğuk ya da sıcak) gibi fiziksel tehlikeler;

3) Bakteri, virüs, böcek-parazit, bulaşıcı atık kaynaklı biyolojik tehlikeler;

4) Stres ve zorlanmaya bağlı psikolojik tehlikeler;

5) Ergonomi ilkelerinin uygulanmaması nedeniyle kötü tasarlanmış makine ve aletler ya da kötü tasarlanmış çalışma pratiği;

Tehlikeli etmenlerin vücudumuza nasıl girdiğine baktığımızda

*Akciğer yoluyla (solunum)

*Deri yoluyla (temas)

*Ağız yoluyla (sindirim)

Şimdi bu tehlikeleri göz önüne alarak tersanelerde biz işçiler nelerle, nasıl karşı karşıya kalmaktayız.

1) Kimyasal tehlikeler;

Tersanede asıl işlerden biri kaynaktır. Kaynak türü olarak elektrik, karbon, gazaltı, argon ve tozaltı kaynakları daha sık kullanılmaktadır. En yaygın olanı ise elektrik ve gazaltı kaynağıdır. Bu kaynakların kimyasal karışımlarından dolayı akciğer kanseri,. kalp rahatsızlığı, cinsel iktidarsızlık, cilt kanseri vb. gibi hastalıklara yol açmaktadır. Lokal zehirlenmeler ise her kaynak işçisi için nerdeyse her gün aldığı bir diyet ilacı gibidir. Zehirlenmeler sıradan bir olay olup çıkmış durumdadır. Kaynak yapan işçinin kullandığı malzemelerde olsun, kaynak yapılan alanın dumanının tahliyesinde olsun, herhangi bir koruma sistemi yoktur. Olduğu iddia edilen koruma sistemleri ise kaba, ilkel ve çağdışıdır. Gerçi bu kan emici kapitalist sınıftan başka bir şey yapmasını beklemekte ham hayal olurdu. Kaynak dumanı ve kaynak ışını sadece kaynak yapan işçileri değil tersanede çalışan tüm işçileri etkilemektedir.

Tersanelerde kimyasal tehlikeler sadece kaynakla sınırlı değil. Boya bir diğer kimyasal tehlike durumunda, gerçi tüm tersane işçilerine, boyanın etkisinin kaynak kadar olmadığı söylenebilir. Ama bu işi yapan işçilerin koruma malzemelerinin yetersizliği ve her boya yaptığında bu malzemelerin kullandırılmamasından kaynaklı kimyasal tehditle karşılaşmaktadırlar.

Raspa işinde kullanılan grit ise sadece kullanan işçileri, tersane işçilerini değil, doğadaki tüm canlıları ve çevreyi öldürecek bir kimyasal maddedir. Raspa işi çok özel bir iş olduğundan özel alanlarda yapılması gereken bir iştir. Ama bu iş maliyet açısından çok yüksek olduğundan, patronlar ucuz yöntemi uygulamaktadır. Raspada kullanılan grit kullanıldıktan sonra çeşitli büyüklüklerde parçalara bölünmektedir. Bu parçaların bir kısmı ilk halinde kalabilmekte, ama büyük bir kısmı gözle görülemeyecek toz tanecikleri haline gelmektedir. Tozlar haliyle havaya ve rüzgar varsa gidebildiği bölgelere yolculuk yapmaktadır. Bu yolculuğunun büyük bir kısmı tersane işçilerinin akciğerlerinde

bitmektedir. Doktorların dediğine göre akciğer kanseri için grit tozu birebirmiş.

Bunun dışında kapalı alanlarda yapılan, özellikle argon kaynağından dolayı aşırı bir gaz birikimi oluşmaktadır. Bu gazın tahliyesi içinse herhangi bir işlem yapılmamaktadır.

Tamir gemilerinde yapılan çalışmalarda, kimyasal ve katı artıklardan temizlenmeden, çalışma yapılmaktadır. Ayrıca eski gemilerdeki bu çalışmalarda asbeste maruz kalmaktadır. Bundan dolayı patlamalara neden olmaktadır. TPAO'un tankerinin tamiri sırasındaki patlama hepimizin hatırındadır. Ayrıca yaralanmalarla sonuçlanan yüzlerce patlama ile karşılaşılmıştır.

Sonuç olarak tersaneler, kimyasal tehlikeler açısından, başta işçileri ama aynı zamanda doğayı zehirleyecek bir potansiyelle çalışmaktadır.

2) Fiziksel tehlikeler;

Gürültüye tüm tersane işçileri maruz kalmaktadır. Tersanelerde gürültüye maruz kalmayan işçi yok diyebiliriz. Taşçılık yapan işçiler bütün gün makinenin gürültüsü ve onun titreşiminden dolayı fiziksel tehlikeye en çok ve sürekli maruz kalanlar denilebilir. Aynı zamanda bu işçiler koruyucusuz makinelerle çalıştıklarından yaralanmalarla karşı karşıya kalmaktadır. Tersanelerde işlerin yapılma aşaması hemen hemen iç içe geçmiş durumdadır. Buda tüm işçileri o an yapmadığı bir işin sonuçları ile karşı karşıya bırakmaktadır. Çalışma alanında her işçi kendisine verilen işi bir başkasına zarar verip vermediğine bakmaksızın yapmak zorundadır. İşini yapmamak demek kapı önünde kendini bulmak demektir.

Onun içinde üstte kesim yapan bir işçi alttaki işçinin yanıp yanmamasına bakmaktan kendi işini yapmaktadır. Ya da içerde işçilerin olup olmadığına bakılmaksızın eline balyoz alan işçi işini bitirene kadar kulakları patlatan bir gürültüye neden olmaktadır. İçerideki işçilerde çalıştıkları işi bitirmek zorunda olduklarından işlerini bırakamamaktadır. Diğer yandan kapalı bir alanda, boya yapılırken aynı zamanda kaynak veya kesim yapılmakta buda sıkça yangına sebep olmaktadır. Kesim ve kaynak cüruflarının sıçramasından dolayı tersane işçilerinin vücutları delik deşik bir hal almaktadır. Buda deri hastalıklarını gündeme getirmektedir. Kışın metal parçalar ise yeterli koruma sistemi olmadığından dolayı soğuktan adeta ele yapışmaktadır.

Tersanelerde fiziksel tehlikelere onlarca çalışma koşulu daha eklenebilir.

3) Biyolojik tehlikeler;

Tersane tuvaletleri bir biyolojik tehlike yuvasıdır. Öyle ki bazı tersanelerin tuvaletlerini fareler dahi terk etmiş durumda. Bu da tuvaletlerin ne durumda olduğunu ortaya koymakta, tersane işçilerinin nasıl bir mikrop saldırısı ile karşı karşıya kaldığını göstermektedir. Tersanelerde 200-1500 arası işçi

çalışmasına rağmen, hemen hiçbir tersanede işçi tuvaletlerini temizlemek (temizlemek deyince yangın hortumuyla su tutmak değil) için görevli bulunmamaktadır. Buda işçilere gösterilen değeri bir defa daha göstermektedir.

Öte yandan binlerce çalışanın yediği yemeklerin sağlıklı olup olmadığı kontrolü yapılmamaktadır. Bu bir yana yemekler tersanelerin yüzde 90'nında yenemeyecek kadar kötü durumdadır. Bazı tersanelerde yemekhanede yemek yemek dahi lüks durumdadır. Sanki işçilerin yapmış olduğu başka bir tersanenin işi gibiymiş gibi işçilere taşeron işçisi olduklarından dolayı yemekhanede yemek verilmemektedir. Yaralanan bölgelerin ilkel yöntemlerle ve tam iyileşmeden yeniden mikropların saldırısına maruz kalması ise başka sık sık maruz kalınan sorundur.

Tersaneler biyolojik tehlikeler açısından da zengin denilebilecek düşmana sahip durumda.

4) Psikolojik tehlikeler;

Sıralaya geldiğimiz bu çalışma koşullarında çalışan işçinin psikolojik rahatsızlık yaşamaması mümkün olmasa gerek. Hemen tüm işçilerde kronik baş ağrısı ve halsizlik bu psikolojik rahatsızlığın belirtisi olarak ortaya çıkmaktadır.

5) Ergonomi ilkelerinin uygulanmaması;

Tersanelerde çalışma makine veya malzemenin ergonomik yapısına göre değil, en hızlı ve ucuz maliyet hesaplarına göre tasarlanmaktadır. Tabi buna tasarı demek doğru olur mu bu tartışılır. Örneğin yan duvarlar ve davlumbotlarda öylesine dar alanda çalışma yapılmaktadır ki, bazen zayıf olan işçilerin bile çalışma yapacakları yere sığmadıkları olmaktadır. Böylesine dar alanda kaynak ve taşlama yapılmaktadır.

Öte yandan hiçbir teknik kurala uymayan, yapılacak işin gereklerini ise hiçte yerine getirmeyen aletlerle yapılan çalışmalar. Sayısız kazalara yol açmaktadır. Teknolojinin bu kadar ilerlediği bir çağda dededen kalma yöntemlerle saclar düzeltilmeye çalışılmaktadır. Tersanelerin fiziki plansızlığından dolayı taşınmak zorunda kalınan malzemeler kendi ağırlıklarına birde ayaklara dolaşan malzemelerin tehlikesini eklemektedir.

İşyerlerinde karşılaşılan tehlikelere tersanelerde ne olduğuna baktığımızda önümüze çıkan tablo tabiki sadece bu değil. Yukarda değindiğimiz sorunlara yüzlercesini daha ekleyebiliriz. Ama genel bir bilgi vermesi açısından bu verilerin bir tablo ortaya koyduğunu düşünüyoruz. Tersane işçileri bu kölelik ve sömürü cehenneminde çalışmak zorunda kalmaktadır. Tersanelerde işçi sirkülasyonunun çok olması ve burada çalışan işçilerin büyük bir kısmının kısa dönemli çalışma eğilimi göstermesi ve bölgede sağlık sorunlarıyla ilgilenen bir hastanenin olmamasından kaynaklı, mesleki hastalıklar konusunda

herhangi bir veri yoktur.

Tersanelerde iş cinayetleri;

Çalışma koşullarının böylesine kuralsız olduğu tersanelerde iş güvenliği sadece tabelalarda kalmaktadır. Yaralanmaları sayabilmek, bunlara dair bir doküman tutmak imkansız bir hal almış durumda. Sakatlanmalara varan yaralanmalar, iş cinayetleri dahi kayıt altına alınamaz duruma gelmiştir. Ölümlü kazalar ise işçilerce ne yazık ki kanıksanmış durumda. Bu cinayetlerin sıklığının gelmiş olduğu nokta korkunçtur. Bu tablo her geçen gün daha da kötüleşmektedir.

Tersanelerin hiçbirinde elektrik kablolarını veya elektrikli makineleri kontrol eden teknisyenler bulunmamaktadır. Tersanelerde elektrikçiler vardır ama bu işçilerin tüm bu ekipmanları kontrol etme şansları yoktur. Onun için de yeni işçi alımının maliyeti artırıcı etkisinden kaçmaktan kaynaklı, bu işler tüm işçilerin yaptığı bir iş haline gelmiştir. Bir de buna gözlerini para bürümüş akbabaların kırık kesik kablolarla çalışma yaptırmalarını eklemeliyiz. Tüm bu koşullardan kaynaklı olarak elektrik çarpmasından dolayı ölümler sık yaşanmaktadır.

Diğer yandan kullanılan halatların yıprandığı halde değiştirilmemesinden dolayı malzeme düşmesinden kaynaklı ölümler ve ömür boyu kalıcı sakatlıklar yaşanmaktadır. Halatlar bir cinayete davetiye çıkarmadan, bir cinayet işlemeden çalışmadan men edilmemektedir.

Tabii ki vinçlerin ortadan ikiye kırılması da imkansız olan bir şey değildir. Bu engerek ve çıyan sürüsü imkansızlıkları biz işçilerin oluk oluk kanı pahasına gerçekleştirmektedir. Akıttığımız her damla kanla bizler güçten düşerken, bu asalak takımı palazlanmakta ve her geçen gün büyümekteler. Kaldırma işlerinde kullanılan tüm araçların 6 ayda bir kontrolü yapılmak zorundadır ama bunun bir bedeli olduğunu hesap eden bu asalaklar, bizleri katletmeden bakımını yaptırmamaya adeta yemin etmişlerdir.

İş cinayetlerine en çok rastlanan bir diğer çalışma alanı iskelelerdir. İskele özel beceri ve özel bir uzmanlık isteyen iş olmasına rağmen, hiçbir tersanede bu konuda bir adım atılmış değildir. İskele kimin ihtiyacı varsa onun kurduğu bir iş haline gelmiştir. Bu da katliamlara davetiye çıkarmaktadır.

İş cinayetleri konusunda da bu örneklere daha çok örnekler verilebilir. Bir örnek vererek işçilere havzalarda verilen değeri ve işçilerin birileri için ne ifade ettiğini anlatmak istiyoruz.

İşçinin biri iskeleden denize düşüyor ve cinayete kurban gidiyor. Bu işçinin cesedini ararken, yine aynı tersanede çalışmış olan, altı ay önce iskeleden düşen ama kimsenin haberi olmadığı için bilinmeyen başka bir işçinin cesedi bulunuyor. İşte bu örnek tablonun ne olduğu konusunda fazla söze gerek olmadığını ortaya koyuyor. Altı ay önce işçi iskeleden düşüyor ama

kimsenin haberi yok, bu işçiyi çalıştıranlar bir çoban kadar dahi bir rahatsızlık duyup bu insan ne oldu diye araştırma ihtiyacı duymuyorlar. Tuzla tersanelerinin çıplak tablosu budur.

Tuzla tersanelerinde örgütlülük durumu;

Öncelikli olarak tersanelerdeki işçilerin örgütlülük durumuna değinmek gerekiyor. Şu an tersanelerde örgütlenme yetkisi olan üç sendika bulunuyor. Harb-İş, Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı tersanelerde örgütlü, Tuzla havzasında ise iki sendika faaliyet göstermektedir. Dok Gemi-İş ile Limter-İş sendikaları. Çalışma Bakanlığı tarafından son açıklanan rakamlara göre Dok Gemi-İş'in 4800, Limter-İş'in ise 1185 üyesi bulunmakta.

Dok Gemi-İş 12 özel sektör tersanesinde örgütlü olduğunu iddia etmektedir. Neden "iddia" dediğimize gelince, biz havzada çalışan işçiler olarak Dok Gemi-İş sendikasını henüz görebilmiş değiliz. Onun için de bunun iddia olduğunu çok açık ve net bir şekilde söylemekteyiz. Yakın zamanda Torlak tersanesinde iş cinayetinde hayatını kaybeden vinç operatörü Süleyman Birinci Dok Gemi-İş üyesi bir işçiydi. Cenazesine sahip çıkılmaması ve olayı örtbas etme tutumuna bakınca ne menem bir sendikacılık yaptıkları ortadadır.

Ayrıca Torlak tersanesinde işyeri temsilcisi aynı zamanda muhasebe müdürü olan şahıs, İşçiler herhangi bir sorun için kendisine gittiğinde silahı masaya koyarak "şimdi seni dinliyorum" diyen bir çetecidir. İşte Dok Gemi-İş'in sendikacılık anlayışı bu diyebiliriz. Ayrıca patronlar işçilere, sendika istiyorsanız işte size sendika diyerek Dok Gemi-İş'e zorla üye yaptırıldığı ise hala hatıralarımızdadır.

Dok Gemi-İş'in Tuzla Havzasında ki üye sayısı 500-600 civarındadır. Hiçbir tersanede sözleşme yapabilecek çoğunluğu olmamasına rağmen, patronların yetki itirazı bugüne kadar olmamıştır. Çünkü sendika kendileri için can simidi olmaktadır. Şunlar iddia edilebilir; tersaneye kayıtlı olan işçilerin yüzde elli artı biri örgütlenmiştir. Onun içinde yetkisizlik söz konusu değildir. Bu da bir başka yasa dışı uygulamayı ortaya çıkarmaktadır. Kölelik yasalarında asıl işin taşerona verilemeyeceği belirtilmiş olmasına rağmen, Tersanelerin asıl işi olan montaj, kaynak vb. İşler tamamen taşeronlaştırılmıştır. Bu da sendika patron arasında ki işleyişin nasıl olduğunu göstermektedir.

Diğer yandan havzada Limter-İş sendikası bulunmakta. 1185 üyesi olduğu belirtilen Limter-İş'in herhangi bir tersanede işçiler adına imzalamış olduğu bir sözleşme bulunmamakta. Birkaç tersanede örgütlenme çalışması ise patronlar tarafından boşa çıkarılmıştır. Bu tabloya rağmen, tersanelerde işçilerin örgütlülüğünden söz etmek mümkün değildir.

Zaten resmi rakamlar da yarıdan fazla işçinin kayıt dışı çalıştırıldığını

göstermekte. Limter-İş sendikası 1185 üyeyle yüzde on ülke barajını aşmış durumda. Bu rakam sektörün kayıtlı işçi sayısının yüzde 11.5'ne tekabül etmektedir. Tüm Türkiye'de tersanelerde kayıtlı çalışan işçi sayısı, bu tabloya göre 10.000 civarındadır. Bunun bir kısmını kamu tersanelerinde çalışan işçiler oluşturmaktadır.

Dok Gemi-İş'in 4800 üyesi bulunmakta, bu rakamlara askeri tersaneler dahil değildir. Çalışma Bakanlığının sağlıksız verileri düşünüldüğünde bu rakamların şişirilmiş rakamlar olduğu açıktır. İşten ayrılanların, çıkarılanların düşülmediği, ölümlerin kayıttan düşülmediği, naylon üyeliğin yaygın olduğu bir tabloyla karşı karşıyayız.

Gemi inşa sektöründe kaç kişi çalıştığına dair farklı rakamlar verilmektedir. Çalışma Bakanlığı verilerine göre 10 bin civarındadır.

Denizcilik Müsteşarlığının, Gemi Mühendisleri Odasının düzenlemiş olduğu sempozyuma sunduğu bildiride "... yaklaşık 15 bin 500 kişilik mevcut istihdam kapasitesinin" olduğu dile getirilmektedir.(GMO sempozyum bildiriler kitabı sf. 1) Öte yandan aynı sempozyumda, Bilgi Üniversitesi öğretim üyelerinden Oral Erdoğan'ın sunmuş olduğu bildiride bu rakam daha fazla gözükmektedir. " Gemi inşa sanayi doğrudan 25 bin kişiye istihdam ve yan sanayilerle birlikte 100 bin kişilik toplam iş potansiyeli sağlamaktadır." ("Deniz sektör raporu 2003" GMO sempozyum bildiriler kitabı sf. 217)

Burada ortaya çıkan rakamlara baktığımızda tersane işçilerinin nasıl bir kölelikle karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Sigortasız, sendikasız atmosferde, ağır, sağlıksız, iş güvenliği ve güvencesinden yoksun bir şekilde, moda deyimle kayıt dışı çalıştırılmaktadırlar.

Tuzla tersanelerinde yaklaşık olarak 16-18 bin arası işçi çalışmaktadır. Bu sayının ezici birçoğunluğu sigortasız çalıştırılmaktadır.

Bu değerlendirmeler ışığında Tuzla tersane havzasına baktığımızda 35 tersane artı bu tersanelerin bir kısmının içinde çalışma yapan tersanelerde bulunmaktadır.

Bu tersaneler: Sadıkoğlu, Cindemir, Askeriye, Tersan, Gemsan, Hidro Dinamik, Gemak, Desan, Şahin Çelik, Yıldırım, İstanbul, Anadolu, Çiçek, Türkter, Yıldız, Çelik Tekne, RMK, Sedef, Tuzla Gemi, Selah, Dearsan, Ada, Yonca-Onuk, Torlak, Yardımcı, Gisan, Çeksan, Torgem, Geta, Dörtler, Türkoğlu, Çelik Trans, Kocatepe, Selahattin Aslantepe, Ursa Tersanesi

Yoğun sömürünün tercih edilen aracı taşeronluk sistemi

Yukarıda saydığımız 35 tersanede 1000 civarında taşeron ve alt taşeron iş yapmaktadır. Taşeron işçilerinin ne sigorta ne sendika ne de iş güvencesi vardır. Bu durum bir anlamda geneli yansıtsa da taşeron sisteminde söz konusu durum tablonun tümünü yansıtmaktadır.

Bölge, tam bir taşeronlaştırma cenneti (patronlar için). Ama bu durum işçiler için gerçek bir cehennem. Bölgedeki üretimin yaklaşık %90'ı taşeron firmalarca üstlenilip taşeron firma işçileri tarafından yapılmaktadır. Bölgede çalışma türlerinin hemen her türünün bulunduğunu söylenebilir. Tersanelerde az sayıda kadrolu işçi var. Bunların çoğu güvenlik personeli, idari işlerle uğraşanlar ve şefler ile müdürlerdir. Bunların dışındaki kadrolu işçiler tersanelerin kilit personelidir. Vinç operatörlüğü, forklift sürücülüğü, CNC kesimciliği, elektrik teknisyenliği, çelik işleme formenliği, proje mühendisliği (sadece çizim anlamında proje değil, bir iş sürecinin kendisi de proje olarak adlandırılıyor) işinde çalıştırılanlardır. Türk iş hukuku mevzuatına göre "asıl işin bölünerek taşeronlara devredilmesi" mümkün olmadığı halde, burada asıl iş olan gemi inşa veya bakım-onarım işi onlarca parçaya bölünerek, her bir iş alanında çalışan taşeronlara devredilmektedir. Buradaki bir tersane hiçbir zaman asıl işi kendi kadrolu işçileri ve mühendisleriyle yapmaz. Kendi işçileri ancak, tersanedeki ağır iş makinelerini kullanarak bir tür geri ve temel hizmeti ve lojistiği sağlar. Asıl işi, yani montajı, kaynağı, taşlamayı, raspayı, boyayı vb. vb. taşeron işçileri yapar. Bu her bir iş türü de tek bir taşerona verilmez. Örneğin bir geminin inşasında kaynak işinin verildiği 4 taşeron firma, montajla uğraşan 3 taşeron firma, raspayla ilgilenen 2 taşeron firma vb. vardır. Bu hemen her tersanede de böyledir. Böylece tersane kapitalisti kirli işlerini taşerona yaptırarak kendisi elini sıcak sudan soğuk suya sokmadan yüksek karlar elde etmektedir. Tersane patronu açısından bu tür bir taşeronlaştırma hem uymak zorunda olduğu iş hukuku ve sosyal güvenlik hukuku anlamında görevlerden ve tedbirlerden kaçınabilmesini sağlıyor ve hem de gerek taşeronların kendi aralarındaki rekabetten ve gerekse daha düşük maliyetle işçi çalıştırabildiklerinden dolayı kârlarını daha yüksek tutabiliyorlar. Bir başka avantaj da, bu durumun, çok yoğun olarak yaşanan iş kazaları karşısındaki cezai sorumluluktan sıyrılabilmelerine imkan sağlamasıdır.

Bu tablo bize bu kölelik ve sömürü cehenneminin ne olduğunu aslında açık bir şekilde göstermektedir. İşte bu tablonun kendisi havzada işçilerin biraraya gelerek örgütlenmesinin, kendi sorunlarını çözmesi önündeki temel engeldir.

Bunların yanında kayıt dışı çalışan işçi sayısının %60'lar civarında olduğu için tablo daha da karmaşık bir hal almakta. Bunlara ilaveten mevsimlik çalışmanın yaygın olduğunu, yevmiyeli çalışmanın yaygın olduğu, artı taşeronların belli bir kesiminde feodal ilişkilerin hüküm sürdüğünü göz önünde bulundurduğumuzda her şeyin işçilerin sendikal örgütlenmesi önünde birer engele dönüştüğünü görürüz.

Buna ilaveten GİSPİR ve GİSAŞ gibi tersane patronlarının güçlü örgütlülükleri var. Bu da işlerin daha da zorlaşmasına, işçiler için cehennem olan tersanelerin patronlar için sömürü cenneti olmasını sağlamaktadır.

Yakın dönemde çıkarılan kölelik yasalarını da düşündüğümüzde, burada örgütlenmek işçiler açısından büsbütün zorlaşmaktadır.

Sonuç olarak Tuzla tersane havzasında patronların yarattığı bu kölelik ve sömürü cehenneminde gedikler açmak ve giderek yıkmak için uzun soluklu, inatçı, planlı ve programlı bir çalışma yapmak gerekmektedir. Günlük kazanımlar önemli olmasına rağmen asıl hedef, tüm işçileri tek çatı altında mücadeleye katmak perspektifi olması gerekmektedir. Bunu başarmak bir iddia ve program gerektirir. Biz tersane işçileri olarak bu sempozyum vesilesiyle bu iddiamızı ilan ediyoruz.

Tuzla terseneleri havzasında örgütlenmeyi başarabilmesi için kimi araçları daha aktif hale getirmek ve kimi yeni araçları devreye sokma ihtiyacı vardır.

Herşeyden önce alanda mevcut sendikanın işlevli ve işçilere açık, küçük dükkancı anlayıştan ve mülkiyetçi yaklaşımdan uzak, olabildiğince tüm işçileri kucaklama perspektifine sahip bir anlayış ve pratikle çalışır vaziyete getirilmesinden yanayız. Bugüne kadar bunun aksi bir uygulamayla karşılaştık.

Biz birleşik bir devrimci işçi hareketi yaratma mücadelesini veriyoruz

Bunun bir parçası olarak havzadaki tüm emekten yana, ilerici ve devrimci çalışmanın ortaklaştırılmasından yanayız. Bunu sempozyum vesilesiyle bir kez daha buradan ilan ediyoruz. Koca bir havzayla kıyaslandığında toplamda sınırlı ilerici ve devrimci güç birikimi mevcut, biz bu güçlerin bir birilerine karşı açık ve samimi olmak kaydıyla ortak çalışmasından yanayız. Bunda ısrarlı olacağız. Ama çağrı yaptığımız bu kesimlerden olumlu cevap alamazsak tersane işçilerinin mücadelesini örgütlemesi için değişik araçlar devreye sokarak ortaya koyduğumuz perspektif doğrultusunda yürüyeceğiz.

Tüm bunların hayata geçirecek sınıf bilinçli olan öncü işçiler olarak üzerimize düşeni yapacağız.

*** Taşeronlaştırmaya son!**
*** Yevmiye usulü çalışmaya son!**
*** Gemi inşa sektörü ağır sanayi kapsamına alınmalıdır!**
*** Gemi inşa sektörüne dönük işçi sağlığı ve iş güvenliği tüzüğü çıkarılmalıdır!**
*** 7 saatlik işgünü 35 saatlik çalışma haftası, kesintisiz iki günlük haftasonu tatili!**
*** Herkese iş, tüm çalışanlara iş güvencesi!**
*** Sendikal örgütlenme ve grev hakkının önündeki tüm engel ve yasaklar kaldırılsın!**
*** Sağlık, eğitim, belediye hizmetleri, emeklilik, sosyal sigorta haktır, gaspedilemez-özelleştirilemez!**

Kamu Emekçileri Bülteni Özel Sayı: 192 ● Fiyatı: 200 (XX) TL ● Mart 2005 ● Sahibi ve S. Yazı İşleri Md.: Gülcan CEYRAN ● EKSEN Basım Yayın Ltd. Şti. ● Mollaşeref Mah. Millet Cad. 50/10 Fatih/İstanbul ● Tel/Fax: 0 (212) 534 32 39 ● Baskı: Özdemir Mat. / İST